

Hippokrates Programı: Avrupa'da Alan Uygulaması Deneyimi

Sayın Editör,

Avrupa'da aile hekimliği alan uygulamalarının yerinde görülmesi aile hekimliği uzmanlık öğrencilerine ve genç aile hekimlerine yeni ufuklar kazandırabilir mi? Geleceğe bakışlarına olumlu katkı yapabilir mi?

Genç aile hekimlerinin değişim programı, 2004-WONCA-Amsterdam kongresi öncesinde 'Junior Doctors Project' toplantılarında çalışma konuları arasındaydı. Değişim programlarının geliştirilmesine yönelik girişimlerin oluşturulması sonuç bildirgesinde yer aldı. Projedeki toplantılarımız, beni Avrupa'daki aile hekimlerinin çalışmalarını ve eğitimlerini yerinde izleme olanaklarını araştırmaya yöneltti. Böylelikle Prof. Dr. Okay Başak hocamın yol göstericiliğinde Euract sayfasından 'Hippokrates Değişim Programı'na ulaştım. Programın ülkemizdeki temsilcisi Doç. Dr. Hakan Yaman'ın bilgisi dahilinde, ev sahibi merkezlerle görüşme sonrasında değişim programı 2005 Nisan ayında birer hafta Danimarka ve İsveç, iki hafta iki ayrı merkezde Hollanda olarak belirlendi.

Program, Danimarka'nın Kopenhag'dan sonraki en büyük kenti Arhus'a yakın bölgede yer alan ve 8 hekimli bir merkez olan 'Skødstrup Lægepraksis' 'de yoğun bir hafta ile başladı. Beni davet eden Dr. Roar Maargarad ile merkezde, ev ve huzurevinde hasta görüşmelerine katıldım. Telefon ve e-posta konsültasyonları, düzenli randevu sistemi, küçük ama etkin kullanılan laboratuvarı, merkezin ilk dikkat çekici özellikleriydi. Danimarkalı aile hekimleri, uzun bir uzmanlık eğitim sürecinden geçmeleri ve zorunlu ilk başvuru hekimi olmalarının yanı sıra, kazançlarının ikinci basamak hekiminden de fazla olması ile ülkenin sağlık sisteminde oldukça güçlü konumdaydılar. Merkezdeki aile hekimlerinin isteği üzerine Türkiye'de sağlık hizmetleri örgütlenmesi ve aile hekimliği uzmanlık eğitimi konularını içeren bir seminer sundum. Böylelikle Danimarka'da bir merkezde, meslektaşlarımla bilgi alışverişinde bulunmak benzersiz bir deneyim oldu.

Kopenhag'da Denizkızını ziyaret ettikten sonra, İsveç'in turistik sahil kenti olan Halmstad'a ulaştım. Beni davet eden İsveç'li aile hekimi Dr. Matts Rydberger ile ikinci ziyaret haftası başladı. 'Bäckagårds Vårdcentral' Rus ekolünden etkilenerek inşa edildiği söylenen büyük binası, üç aile hekimine karşın onlarca alan hemşiresinin yanı sıra, çocuk ve fi-

zik tedavi üniteleriyle komşu ülke Danimarka'daki benzerlerinden farklı bir merkezdi. Daha az hasta sayısına karşın diğer ırklardan evlat edinen ailelere uyum eğitimleri gibi farklı hizmetleri vardı. Ayrıca diğer merkezleri ziyaretim sonrasında, farklı uluslardan köken alan İsveç'li aile hekimleriyle tanışmak ilginçti. 6.5 yıllık uzmanlık eğitim süreci, ev ve huzurevlerinde hasta ziyaretleri, online eczaneye giden reçeteler, e-mail ile alan uzmanı konsültasyonları ise benzerdi. Yine benzer bir sunum sonrasında Kuzey Denizi kıyısında İsveç'li aile hekimleriyle de Türkiye ve aile hekimliğini konuşmak çok zevkli oldu.

Programın 3. haftasında Amsterdam'a yakın bölgede yer alan Zaandam'a ulaştım. Beni davet eden Dr. Katia Kusbert, tipik bir Hollanda evi olan muayenehanesinde eşiyile birlikte aile hekimliği hizmeti veriyordu. Artık bir Türk aile hekimi asistanı için daha kolay bir dönem başladı. Çünkü onlarca Türk hastayla haftalardır yapamadığım işi, anadilimde hasta görüşmesini yapabiliyordum. Yıllardır tutulan bilgisayarlı hasta kayıtları, birinci basamağın zorunlu ilk başvuru alanı olmasına karşın, tetkiklerin ancak dış merkezlerde yapılması, konsültasyon sonuçlarının halen mektuplarla olması ve sağlık sigortası ödemelerindeki değişiklik önerisini doktorların afişlerle protesto etmesi dikkat çekici idi. Kuzey ülkelerinin güçlü sağlık sistemi, Hollanda'da yerini biraz sorunlu bir sisteme bırakmış görünüyordu. Ancak kronik hastalık yönetiminde aile hekimine destek veren eğitilmiş elemanların yanı sıra diyabet hastalarına verilen 'diyabet pasaportları'nın olması ve yeni doğum yapan annelere evlerinde eğitim veren hemşirelerin bulunması gelişmiş ülke hizmetleri olarak ortaya konuyordu. Beni davet eden bu içten Hollandalı aile hekimi çiftin ilk sürprizi yine kendileri gibi çift olan Türk aile hekimi asistanlarıyla beni tanıştırmasıydı. Onlarla Türkiye'den, Hollanda'dan ve aile hekimlerinin her iki ülkedeki durumundan konuşabilmek inanılmazdı. Ama asıl sürpriz bu merkezdeki aile hekimi asistanı ile birlikte Amsterdam üniversitesi'nde bir günlük asistan eğitim programına alınmam oldu. Probleme dayalı tıp yaklaşımı çerçevesinde sunulan olgularda yaklaşım farklılıklarımızı ortaya koyduk; kötü haber verme dersinde Türk hastalarıyla yaşanan sorunları tartıştık ve hasta görüşme kayıtlarını değerlendirdik. Tüm bunların yanı sıra Türkiye'de aile hekimliğindeki gelişmeleri onlarca Hollandalı aile hekimi asistanıyla tartışabilmek sanırım büyük şanstı.

Değişim programımın son haftasında Zaandam'a komşu Purmerend'deki diğer aile hekimi çiftin muayenehanesinde benzer uygulama özellikleri ile karşılaştım. Bu merkezdeki farklılık ise çoğunlukla aile hekimi asistanı ile birlikte çalışmam oldu. Onun sürekli birinci basamak tedavi protokollerine uymaya çalışması ve direncin çok düşük olması nedeniyle tedavide neredeyse penisilin dışında hiçbir antibiyotiğe yer vermemesi ilgi çekiciydi.

Avrupa'lı aile hekimleriyle bir aylık alan uygulaması deneyimim, aile hekimliğinde geleceğe dair umutlarımı ve çalışma şevkimi arttırdı. Bu deneyimimi Aydın'daki III. Ulusal Günler'de bir sunumla paylaştım. Fatma Gökşin Cihan ile yapılanmasında yer aldığımız 'Vasco de Gama Movement' grubuyla bu defa Wonca 2005 Kos kongresinde 'Junior Doctors' programını takiben yapılan oturumlara katıldım. Son olarak 2006 Floransa kongresi öncesinde genç aile hekimleri için III. kez düzenlenen programa katıldım. Aynı kongrede değişim projesi çalışma grubunda yer

aldım ve Hippokrates değişim projesi deneyimimi paylaştım. Halen çalışma grubumuzda yeniden yapılanmaya ait çerçeve belirlenmeye çalışılmaktadır. Bundan sonra geliştirilecek yeni programın bilgilerini özellikle aile hekimliği uzmanlık öğrencileriyle paylaşmanın ve onların da bu deneyimi yaşamalarına katkıda bulunabilmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Gelecekte Avrupa'lı meslektaşlarımızla ülkelerinde ve ülkemizde karşılıklı alan çalışmalarını paylaşmanın genç Türk Aile Hekimlerine yeni bir ufuk ve bakış açısı katacağı umuduyla....

Saygılarımla,

Dr. Nil Tekin

*Aile Hekimliği Uzmanı, T.C. Emekli Sandığı,
Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi, İzmir*